

Min tid på F10

Nedtecknat av Eric Hägelmark Stabsunderofficer

Vi som varit anställda på F 10 en längre tid har många minnen att berätta.

Jag börjar från början. En vacker augustidag 1955 kom jag till F 10. När man kommer till ett nytt förband skall man enligt reglementet anmäla sig för dess chef, och chef för F 10 var då Överste Bill Bergman.

Det hade ryktats om, att han var lite annorlunda än "vanliga" chefer. Framförallt när det gällde hans sätt att uppträda och tala. Men jag var beredd: Jag ringde på dörren "Kom in", stod det på statusskylten utanför. Med bestämda steg klev jag in och gjorde en regementsenlig anmälan. Översten med sin inställning till militär korrekthet uppskattade nog inte anmälan särskilt mycket. Han började med att säga: "Vi två som är från Värends socken har aldrig lytt under några djävla danskar. (Värend är trakten kring Växjö) Översten var felinformerad, jag är inte alls från Värend, men protesterade inte.

Nästa angelägenhet för Översten var: "Jag har fem tunnland fina gräsmattor, som jag vill du skall hjälpa mig att vårda." Min tanke var gräsmattorna skall jag nog vara rädd om men inte mer.

Mitt första besök hos dåvarande C F 10 slutade med att han sa: "Du skall vara snäll mot de värnpliktiga, för ser du, de kan bli riksdagsmän".

Anmälan var gjord, jag var nu F 10-are.

Min placering blev, som stabsunderofficer på 2:dra divisionen där Kapten Elvir Andgren var chef. Den person som jag avlöste var Fanjunkare Erik Nylen, som skulle till F 1 och flyga Pembroke.

Nu skulle överlämning av materiel ske. Vi började med kasern 22 med innehåll. Inga större problem, det mesta var i sin ordning. Nere i källaren på kasernen fanns bl a ett rum och där säger Nylen "här inne har jag en djävla massa möög." Jag undrade vad möög var för något, hade inte hört det skånska uttrycket tidigare. Men när Nylen öppnade dörren fick jag en bra översiktsbild på vad möög betydde. För så mycket "skit" har jag knappast sett någon gång. Där fanns allt från båtmaster, viss flygutrustning, sängkläder, skidor och mycket, mycket mera. Nylen skulle på ganska kort tid lära mig vad som ingick i mina arbetsuppgifter. På väg från kasern 22 till flygstationen mötte vi en värnpliktig. "Stopp" sa Nylen: "Du kvitterade inte ut Ditt penningbidrag i fredags. men här har Du Dina 25 kronor". Ur bröstfickan på vapenrocken tog Nylen fram pengarna och säger: "Du kan skriva på penningbidragslistan den ligger på mitt skrivbord uppe i kasern".(Stort förtroende) Det var ju inte precis så jag fått lära mig att penningbidrag skulle utbetalas.

På 2:a div rådde en god och glad stämning både i flygstyrkan såväl som i den tekniska enheten. Det flögs mycket och övningarna var många. Jag skall berätta om en lördags och söndagsövning, som gick av stapeln på F 5 i Ljungbyhed, för drygt 50 år sedan.

Övningen började med att ett 10-tal piloter startade med jämna mellanrum, med sina J 29:or mot Sandbymålet på Öland för att kontrollera sin skjutskicklighet med "Tunnans" kulsprutor.

Min uppgift var att med buss transportera teknikerna till Ljungbyhed och vara där när J29:orna kom tillbaka från Öland.

Allt såg ut att gå bra och vi skulle nog hinna fram i tid. När vi närmade oss Klippan, skrek en tekniker i bussen att vi skulle köra om Krika för han hade en del materiel som skulle av där. Där var basens bakre uppställningsområde men där fanns också ett värnkompani. När bussen stannade i basområdet och jag var på väg ut genom dörren kom en arméofficer (Chefen värnkompaniet)

och pekade med sin "marskalkstav" och skrek "ta flygarskydd." Jag blev förvånad ty flygplanet i luften var vår egen J 29:a som kommit tillbaka från Öland och som skulle omhändertagas av de tekniker som satt i bussen. Jag försökte påpeka detta men det hjälpte inte. Jag förstod att få de 40 flygteknikerna ur bussen för att ta flygarskydd skulle ta lång tid och på köpet så var det våra egna flygplan som började komma tillbaka från Öland.

Jag blev arg och skrek: "Får man vara hur dum som helst bara för man är gråschas." Jag såg att teknikern fått ut sin materiel från bussen och beordrade busschauffören stänga dörren och köra härifrån. Yttrandet om "gråschas" var dumt och jag anmälde intermezzot till närmsta chef. Jag blev inte anmäld för mitt olämpliga uppträdande. Övningarna gick bra. Piloterna talade om sina segrar över fienden och hur det gått till även om inte allt var sant så var det ändå ganska heroiskt. Men så hände det som inte fick hända. Övningen började lida mot sitt slut. Klockan var omkring 16 noll-noll på söndagseftermiddagen och den sista roten väntades hem. Och så kom dom och gick in för landning på vanligt sätt. Men då hände följande: En grupp J 29:or från F 9 dök ner och roten blev nerskjuten med ett stort antal träffar. Ingen hade observerat att en sk jaktblockad legat över flottiljen som bara väntat på F 10 rotens hemkomst. Piloterna blev mycket besvikna över detta misslyckande och undrade över varför de inte fått omdirigering till F 10.

Piloterna i roten Per Björk och Ragnar Skanåker som tidigare i övningen varit framgångsrika blev mycket besvikna, det var det inget att ta fel på. Skanåker så besviken att han svängde sitt flygplan så snävt att vingen slog i en rulltank och ett hål i vingen uppstod. Aktuell tekniker blev rasande och talade om att flygplanet kanske måste stanna kvar på F 5 och bevakas med allt vad det innebar.

Men tekniker är händiga. Vingen lagades provisoriskt och Skanåker fick order att flyga hem planet till F 10 med en hastighet dock inte över 400 km/tim. Det gick bra. Övningen var slut med gott resultat och jag tror att alla var nöjda utom möjligheten Björk och Skanåker.

Det intermesso som inträffade vid F5:s bakre uppställningsområde vid Krika i närheten av Klippan då jag yttrade: "Får man vara hur dum som helst, bara för att man är Gråschas, "när Chefen för värnkompaniet med sin "marskalkstav" i handen pekade och skrek att vi som var i bussen skulle ta "flygarskydd." Det var våra flygplan i luften de som kommit tillbaka från Öland. Att få ett 40-tal flygtekniker att inta flygarskydd tar sin tid. Det var bråttom flygteknikerna skulle ta emot flygplanen uppe vid F 5. Därför uppstod denna ordväxling och ordervägran.

Snarast möjligt tog jag reda på vem som var chef för värnkompaniet och vem som var hans adjutant. När det gällde adjutanten såg jag en stjärna på axelklaffen och tänkte det var en gammal fänrik, men så var det inte han var major. Chefen var Fo-befälhavaren Öv löjtn Francke. adjutanten Mj Lennart Ijung (senare ÖB).

Vad hände sedan med anledningen av sammandrabbningen med dessa herrar. Jo, det första som hände var, att vi behövde ett förråd för ammunition på övningsområdet i Önnarp. Någon hade sett att det fanns stora cementrör på fält 4 i Everöd. Rör som blivit över när skyttevärn grävts, dessa rör skulle passa oss.

Vid dåvarande tidpunkt var jag utbildningsledare och chef för Önnarp. En dag kom regoff 11 major Andsberg och ropade på sitt glada sätt, " nu skall vi åka till fo-staben och tigga rör." Utan att tänka mig för svarade jag , det blir bra. Och så åkte vi iväg till fo-staben i Kristianstad. När vi kom dit visste Majoren vart vi skulle gå. Han stannade framför en dörr på vilken det stod fo-chef. På väggen till vänster om dörren fanns en klädeshylla och på den hängde "den där" som jag tidigare kallat "marksalkstaven" Majoren hade precis tryckt på "statusknappen" och där stod "Kom in" Major jag följer inte med in, halvskrek jag, jag, förklarar

sen ."

Majoren gick in och stannade där en bra stund. När han kom ut såg han glad ut, vilket tydde på att vi fått de rör vi behövde. Så säger Majoren, varför följde inte sergeanten med in, då kanske vi inte fått några rör och så berättade jag historien, som utspelade sig i Krika.

Det gick några år, så blev jag förordnad som ledamot i totalförsvarets upplysningsnämnd . I den nämnden var Öv Lennart Ljung ordförande. Det första mötet jag bevistade hölls på Forsvarsdepartementet . Det var svårt att hitta dit, därför kom jag lite sent. Ledamöterna hade satt sig kring ett bord och ordföranden skulle just öppna mötet när jag kom. Jag gick fram och handhälsade på honom, presenterade mig bad om ursäkt för att jag kom lite sent. Jag såg på ordföranden att han tänkte var har jag sett denne man förut.

Det fanns en hel del prominenta herrar i nämnden jag kände ingen. Den ende (förutom ordföranden) som jag sett tidigare (i TV) var Redaktören Lars Erik Wärnstrand, som då och då hade intressanta program i TV.

Åren gick Lennart Ljung blev ÖB en självskrivna gäst på Folk Och Forsvars rikskonferens i Sälen. Jag fick också förmånen att delta i denna konferens. På förmiddagarna var det idrott på programmet, skidåkning för det mesta. En dag valde jag det kortaste skidspåret cirka 3 km och kom tidigt hem till Hotellet. Så begav jag mig till bastun och vem sitter där alldeles ensam jo, Lennart Ljung. Vi började tala om frågor, som varit uppe på konferensen , där vi i stort var överens. Så talade vi om F 10 där jag tog tillfället i akt och framförde vilket superförband det egentligen var när det gällde personal, övningar förbandsanda m m. Så kunde jag inte låta bli utan frågade, om han hade några minnen av övningen med värnkompaniet vid F 5 i mitten/slutet av 50-talet. Det hade han, även den episod jag var orsak till. Han sa, den kom så överraskande vi hade inte organiserat färdigt förbandet och därför blev det som det blev.

De hade diskuterat fallet, om de skulle åtgärda mitt uppträdande, ty jag hade faktiskt vägrat lyda order, men omständigheterna gjorde att inga åtgärder vidtogs. ÖB visste troligen att jag var den skyldige.